

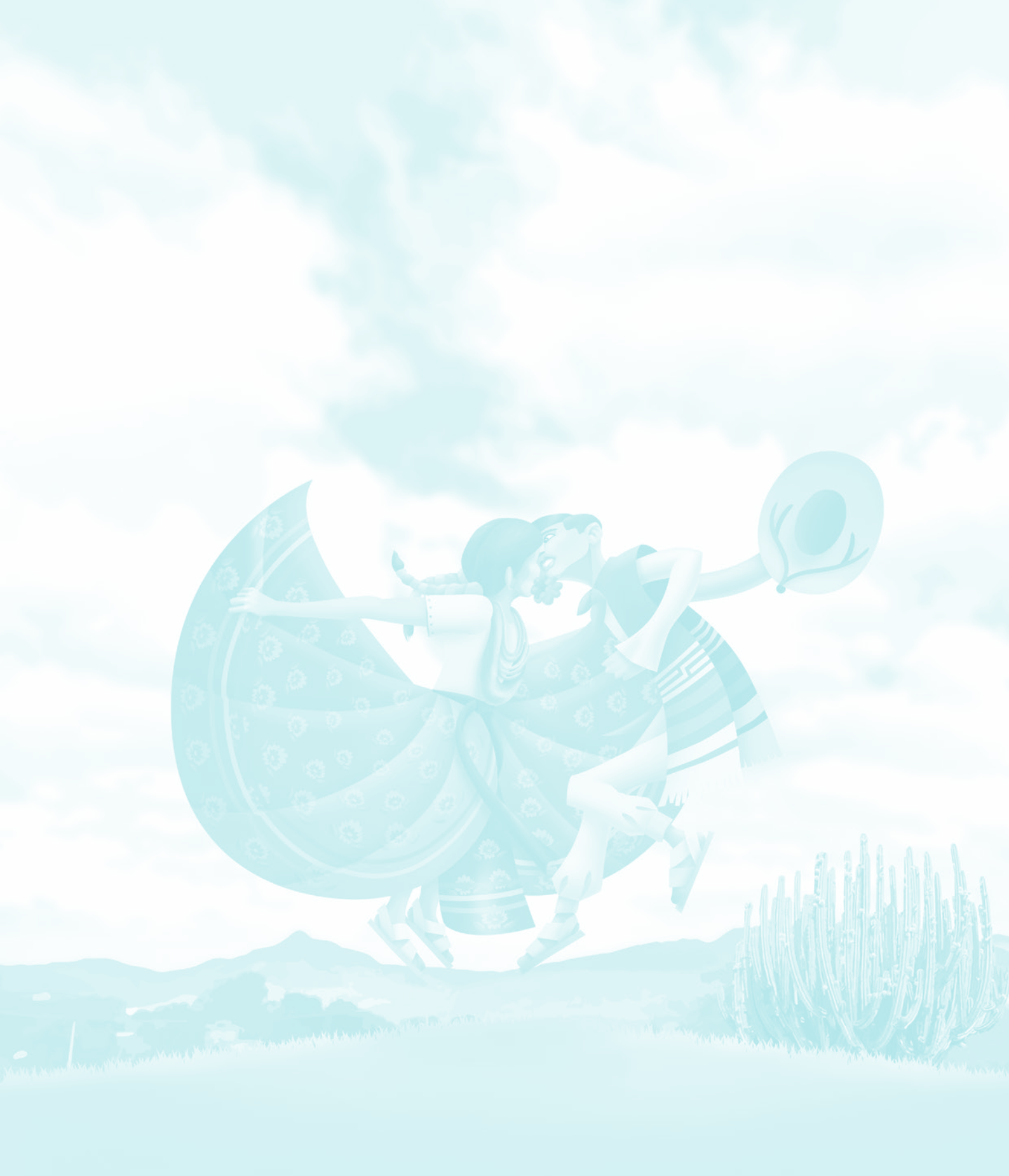
Ka'i taa tai to'on mi.
To'on savi nino 3

Leo y escribo en mi lengua.
Mixteco Baja 3

Mixteco • Ñuu savi • Ñu'u savi •
To'on savi • To'on djai

Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa
Vocabulario

DIRECTORIO
Delfina Gómez Álvarez
Secretaría de Educación Pública

Teresa Guadalupe Reyes Sahagún
Directora General del INEA

Créditos de la presente edición

Coordinación general
Cecilia Orozco López

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Carmen Díaz González
Francisco Javier García
Elisa Vivas Zúñiga
Luis Alavez Bautista

Autoría
Elisa Vivas Zúñiga
José Iván Quezada López

Adaptación para la lengua mixteco Baja 3
Estrellita Ojeda Velázquez
Cenen Ojeda Velázquez

Asesoría académica
Natalia Martínez García
Catalina García Pérez

Revisión técnica
José Iván Quezada López

Dirección gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Calidad y seguimiento editorial
Hugo Fernández Alonso

Revisión editorial
Eliseo Brena Becerril
Hugo Fernández Alonso
Victoria Jacquelin Soto Hernández

Diseño y diagramación
Ricardo Pérez Rovira

Diseño e ilustración de portada
Ricardo Pérez Rovira

Leo y escribo en mi lengua. Mixteco Baja 3. MIBES 3. Vocabulario. D. R. 2021 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, Alcaldía Cuauhtémoc, Ciudad de México. C. P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autor y autora, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4

Impreso en México

Ña'a nee tuti yo'o

Noo Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa dja xi'in ñaa yo'o chindee choon kee na djana no na yata xi'in mii ni na yata djakua ndi ñaa ne'a djakua ni noo *Ka'i taa tai to'on mi. To'on savi nino 3.* MIBES 3. Noo tuti yo'o vei to'on koo ta koni ni oo ñaa kuachi kandaa ini ni ta vei ñaa no Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni, Tuti dja djak'ua ini ka'i ni xi'in Tuti kano noo tanda to'on. Xi'i tuti yo'o kanda vaa chaka ini ni to'on yo'o.

Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa dja kandodjo yiko ñaa: chii xoo iti na nii ni djao to'on kandodjo yikoa taa toon chaka; chií xoo kua kandodjo **ki'io koni ka'a ña** xi'in nee tania iin **noo kee cho ña** yo'o.

Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa ni kavaa xi'in to'on kaa na *to'on savi nino 3.* Ndati ndu'u chindeña mini noo djakua ni, noo taa ni dja katia ni.

¡Nduvee chani ñaa kuni tei ñaa kee na yo'o!

¿Ndi kio kee choon Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa?

Noo Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa, kandodjo yiko to'on, toon, nanii ni iin *letra* kuu ñaa kasaa iin iin to'on.

Noo tei iin to'on, xoo iti naani'i ni to'on ta xoo kua ñaa kaa to'on iin toon kania kee choon aa.

In tu'u ñaa mia kani katia ni

Ki'io koni ka'a ña: Tu'u (iin tu'u) to'on ii yiko xi'in ñaa kania katia na (chani).

Noo kee choo ña: Tuti mii ni dja djak'ua ni ka'i ni xi'in taa ni nea uu **In tu'u ñaa mia kani katia ni.**

¿Aa ni sa'a na'a ni...?

Ki'io koni ka'a ña: Iin xia no Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni vei to'on chindeña dja kanda vaa ini ni toon kio keni ñaa kaa no tuti.

Noo kee choo ña: Kaí ni iin xia no kaa ¿Aa ni sa'a na'a ni...?

asido foliko

Ki'io koni ka'a ña: Tata vitamina kuenda B xiinño'o dja ku'ano koño yoo. Xi'i na dja kaki va'a dje'e na, kuu kadji ña ñaa koo kaki va'a dje'e na.

Noo kee choo ña: Kania ko'o na tata **asido foliko** dja kaki va'a dje'e na naa ño'o xi.

ch

Chaa ñaa djaku'a ni

Ki'io koni ka'a ña: Ta'ai noo na tanda In tu'u ñaa mia kani katia ni Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni dja noo kandodjo ñaa kee ni dja kandee ni kati'ia ni ña ka'i ni xii taa ni.

Noo kee choo ña: Noo **Chaa ñaa djaku'a ni 3** djaku'ua ni tuti no vei ndikea in ña'an.

d

djakita ni to'on dja kande'e ni ñaa koo ino kuu ñaa

Ki'io koni ka'a ña: Ña yo'o kani'a kee ni dja kati'a ni noo ndiko ni kandee ni dja nanii ni ñaa ino nee tuti xi'in ñaa dji kandodjo noa.

Noo kee choo ña: Ñaa noo ndii kee ni kuu noo chaa ñaa djaku'a ni kuu **djakita ni to'on dja kande'e ni ñaa koo ino kuu ñaa.**

nd

**ndi kio nii na noo kee
choon na dja kuu kuna**

Ki'io koni ka'a ña: Numero kaa
ndidja nii na ve'e yoo no kee
choon na.

Noo kee choo ña: Na ndei ve'i kano
**ndi kio nii na noo kee choon na
dja kuu kuna** noo ku oni djao ni'i
va na xi'in na djao ka ñoo.

ndi ñaa ne'a djakua ni

Ki'io koni ka'a ña: Ku'ua ña'a
djaku'ua na ñaa dja iio choo nii
kava'a ña dja xi'io ña vaa oon naa
kati'ia na.

Noo kee choo ña: Iio djaku'uai **ndi
ñaa ne'a djakua ni** *Ka'i taa tai
to'on mi.*

**ndiko kande'e ni xi'in
nduva ni to'on**

Ki'io koni ka'a ña: Naa noo kee choon ni dja nii sande'e va'a na no ni taa na, dja kande'e va'a na na ka'a ñ aña xika tuti nakani ini ni ndikio kania taa ni to'on dja naa taa tuku nia na komania.

Noo kee choo ña: Na ni ndi'i ni taa ni kee ni **ndiko kande'e ni xi'in nduva ni to'on.**

**ndikoi kande'i ndikia ni
kati'ai**

Ki'io koni ka'a ña: Ñaa kee na noo ndi'i iin iin In tu'u ñaa mia kania katia ni, dja nakani ini na yata dja nakoni naña ni kati'ia na.

Noo kee choo ña: Ndu va'a ña kee ni noo **ndikoi kande'i ndikia ni kati'ai** miinoo noo Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni.

**ndikoo ni nakani ini ni
to'on mii ni**

Ki'io koni ka'a ña: Ta'ai tuti noo Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni ka'ai naa yata noo taa na dja kandaa ini na ndeki'io taa na to'o na.

Noo kee choo ña: Kono ni Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni noo **Ndikoo ni nakani ini ni to'on mii ni.**

ndusa ini ni ñaa ndaya'i chaka noo to'on

Ki'io koni ka'a ña: Kuu xi'iona naa kee choo na dja iin naa yuu yata ndusa ini na ña ni ka'a tuti.

Noo kee choo ña: Naa **ndusa ini ni ñaa ndaya'i chaka noo to'on**, kee choo na na nii ndi'i ni ka'i ni to'on.

i

in tu'u ñaa mia kani katia ni

Ki'io koni ka'a ña: Iin iin nduu ta'ai na'anoo natanda Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni, iin iin ña ndeututi ña ñaa kati'ia ni.

Noo kee choo ña: Noo **in tu'u ñaa mia kani katia ni 1** saa kati'ia yoo sa'a tuti noo ni taa na xi'in ni nataona saa in ñaa ndayai.

**Io in tei'in kania ka'i ni
io in tei'in kania taa ni**

Ki'io koni ka'a ña: Naa noo kee
choon na noo ka'ana ña konia mia
ndusa ka'i na o kania taa na.

Noo kee choo ña: **Io in tei'in kania
ka'i ni io in tei'in kania taa ni** kuu
ña miinoo naa kee choon na.

K

**ka'an ñaa ndayai kuu
ño o nayu**

Ki'io koni ka'a ña: To'on ka'an ñaa
ndayai kuu ñoo o nayu.

Noo kee choo ña: Nii xini iin **ka'an
ña ndayai kuu ñoo o nayu** dja
kaa ña nii saio iin nii xi'i nindii.

ka'i ni to'on

Ki'io koni ka'a ña: Naa kee choon
na dja xi'io ña ñaa ka'i iin to'o dja
kande'e va'a ña.

Noo kee choo ña: Na nduku ni
ña noo kee choon yoo **ka'i
ni to'on.**

kalsio

Ki'io koni ka'a ña: Ñaa kuu yesca kuu ñaa ña'a yaa nii kava'a lasa, no'o, ta'ii, arresife, xii chaka ña'a, dja nda ya'ai noo kanda ñaa takii.

Noo kee choo ña: Leche xi'io ñaa **kalsio** nii kava'a lasa xi'i no'o dja va'a sano'o lasa.

kio kandodjo ña'an noo to'on

Ki'io koni ka'a ña: Noo kee choo na dja ne'e ña ñaa kee na dja nakoni na, nani'i na ta'i ña nakani ini dj ande ki'o taa no to'on.

Noo kee choo ña: Kandee ni Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni, **kio kandodjo ña'an noo to'on** to'on noo ni kai ni.

kio kee na xi'in na

Ki'io koni ka'a ña: Iin tuu ñaa kaa ndi kio io djio na yuu djavi kanda ini na a kuu chiyai na no ni kee taa na oo oku.

Noo kee choo ña: **Kio kee na xi'in na** mii noo *seguro popular* kuu koo chii yai na.

kiti vichi lee pa'a

Ki'io koni ka'a ña: Kiti vichi taki kuu iin to'on selula koo kuù konio ri djio oon ni xi'in no yoo kavari kua ku'ue dja teiri djao ka kiti taki.

Noo kee choo ña: Ndoo ni ku'ue ni kee iin **kiti vichi lee pa'a**.

kuu ña

Ki'io koni ka'a ña: To'o xi'io kuu noo iin tuti nii taa na.

Noo kee choo ña: To'o xi'io **kuu ña** noo iin tuti nii taa na kuu In tu'u ñaa mia kani katia ni 2.

m

modulo

Ki'io koni ka'a ña: Xiian noo tao na iin tuti.

Noo kee choo ña: Taa to'o nii sa'an ra **modulo** nakaa noo Ndio dja tao ra *Seguro Popular* ra.

n

na yuu kee vaa

Ki'io koni ka'a ña: Kuu na yuu kee vaa noo iin ñaa.

Noo kee choo ña: Yuu ku **na yuu kee vaa** ñaa *seguro popular*.

naa ni kava'a to'on yo'o

Ki'io koni ka'a ña: Naa yuu nakani ini ña'a taa na to'on iin tuti xii ña nakani ini mii na.

Noo kee choo ña: **Naa ni kava'a to'on yo'o** ku Pascual Sánchez Gómez.

naa ni nakani to'on yo'o

Ki'io koni ka'a ña: Naa yuu ka'a sa'a ña'a na'a na ndekia kuu ña keena.

Noo kee choo ña: **Naa ni nakani to'on yo'o** noo tuti “Ña'a sadjiki na” kuu María López López.

naa ni ndituti to'on yo'o

Ki'io koni ka'a ña: Na yuu ndututi to'on dja ne'e va'a na.

Noo kee choo ña: **Naa ni ndituti to'on yo'o** na nduku ñaa nakani na saa to'on kio ni kavaa ñoo dja ni chino na noo Tuti dja djaku'a ini ka'i ni.

naa ni nduva to'on yo'o

Ki'io koni ka'a ña: Naa yuu nadjaon iin tuti dja ne'e va'a na dja koo nadjao na ñaa ka'a ña.

Noo kee choo ña: **Naa ni nduva to'on yo'o** nii kava'a ra to'o ña Yorona dja na koo luu chaka ñadja kuu kakaa ña noo Tuti dja djaku'a ni ka'i ni.

naa ni ta'an to'on savi

Ki'io koni ka'a ña: Na yuu taa iin to'on djii.

Noo kee choo ña: Tuti uu noo kandodjoa noo Tuti dja djaku'a ini ka'i ni kaa ndei yo kuu **naa ni ta'an to'on savi**.

naa taki

Ki'io koni ka'a ña: Nde oon ya'aa
nda nii kaki na nda ni xi'i na.

Noo kee choo ña: Kania kandaa ni
noo **naa taki** dje'e ni.

**nakani ini ni ndikia
ka'an to'on**

Ki'io koni ka'a ña: Kuu xi'io na na
ke choon na noo tao kuenda na
ña ka'a to'on dja noo nde'e nao
o noo ka'i na djao ta'i ña.

Noo kee choo ña: **Nakani ini ni
ndikia ka'an to'on** kania nakani
ina sa'a ña ka'a to'on.

**nakani ini ni ndikio
kania taa ni to'on**

Ki'io koni ka'a ña: Naa noo kee
choon na dja xi'o ña nakani ini
na sa'a ña kania taa na (noo nde
yoo taa na, nde ki'io taa na nde
ki'o in yiko to'on dja nde na'a ña).

Noo kee choo ña: Kava'a ni iin
**nakani ini ni ndikio kania taa ni
to'on** taa ni.

noo kandodjoa

Ki'io koni ka'a ña: To'on ka'a sa'a noo iin iin noo tuti.

Noo kee choo ña: Naa ka'aia **noo kandodjoa** noo tuti 5.

ñ

ña'a nee tuti yo'o

Ki'io koni ka'a ña: Noo kasa'a iin tuti ku'ua dja ka'a sa'a ndekia to'o ne'e tuti ka.

Noo kee choo ña: Noo **ña'a nee tuti yo'o** kaa ña Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni ne'ea uu In tu'u ñaa mia kani katia ni.

ña'a kana noo ndichi

Ki'io koni ka'a ña: Djao ñaa kuu kei na kana noo yuku, yito lee xi'in yito ñoa ini ndichi.

Noo kee choo ña: Nduchi kuu **ña'a kana noo ndichi**.

ñaa kania kati'a ni

Ki'io koni ka'a ña: To'o ka'a sa'a ñaa kania kaa ti'ia ii naa yuu noo dja ku'ua na iin ña'a.

Noo kee choo ña: Taa dja na'a noo naa yata nii ka'ai ra **ñaa kania kati'a ni** noo Chaa ñaa djaku'a ni 1.

ñaa na djasa oona

Ki'io koni ka'a ña: Nduvaa na iin ñaa ta ni oo chiyai ni saa.

Noo kee choo ña: Ndi ñaa ne'a kuu **ñaa na djasa oona** djio kaan sata ndii va ñaa vei noo ni.

ñaa nakani saa in to'on

Ki'io koni ka'a ña: Ñaa nakani saa in ña'a xii to'on ku'a.

Noo kee choo ña: Ka'ai ni **ñaa nakani saa in to'on** sa'a kee tata na xii yuku, kana'a ni kue xii nde kee ni kee tata ni ñadja kee choo na ña saa na'a xixi va.

ñaa ni kaa *radio*

Ki'io koni ka'a ña: To'on noo taa na dja ka'i na noo *radio* dja nii kanda ini ku'a na yuu iin ndee sa'a iin ña'a kattoo na.

Noo kee choo ña: Ko'on ii taa iin **ñaa ni kaa *radio*** dja na kan'a na ñoo sa'a ni nii koon ichi ka'ano.

ñaa yo'o kani'a kee ni dja kati'a ni

Ki'io koni ka'a ña: Kuu ña iin ta'i Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni dja ka'a ña ndekia kee nao o ñaa kee na dja kati'ia na taa na xii ka'i na.

Noo kee choo ña: Nanduku ni noo **ñaa yo'o kani'a kee ni dja kati'a ni**, Nakani ini ni ndikia ka'an to'on.

ñuchi ka'i ni dja kanda ini ni ñaa koni kaa to'on

Ki'io koni ka'a ña: Taa ka'ai ni xi'i tachi ndaki iin tuti, dja iio dada na noo sartu na xi'i ñaa koni kaa ña.

Noo kee choo ña: Taa **ñuchi ka'i ni dja kanda ini ni ñaa koni kaa to'on** to'o yo'o.

S

SIDA

Ki'io koni ka'a ña: Letra kasaa to'on kaa saa Síndrome de Inmuno Deficiencia Adquirida kuu iin tuu kee ndoo na yuu saa ni tiin VIH. VIH kuu iin *virus* nee ku'ue xiko kee dja kuita xixi na ndo ku'ue yoo.

Noo kee choo ña: Ñaa kania kee na dja oo tiiña ku'ue **SIDA** kuu ñaa koo dada na xiin mina ta kua na kudjina xi'in na yuu.

sífilis

Ki'io koni ka'a ña: Ku'ue xiko tiña ta kidji na xiin na yuu sa kuu ki'io kee ñaa na xi'ioña kuu kana iin ndi'i lo'o noo tata. Koo uu tao ñaa too ta ndañova vara koo kee tata na.

Noo kee choo ña: Ña **sífilis** kuu iin ku'ue ndona kuu ku'ue xiko.

t

taa kania taa ni to'on

Ki'io koni ka'a ña: Naa kee choo ni noo nataa ni oo taa ni ko'o ka'a tuti nakani ini ni ndikio kania taa ni to'on dja kania taa ni to'on.

Noo kee choo ña: Viti dja kania **taa kania taa ni to'on** djana'a uu to'on xikara taa na iin tuti noo ndato'on na xi'in nayu naka xika ki'o xika nakani ini ni ndikio kania taa ni to'on.

tei to'on kio nda yai ñaa

Ki'io koni ka'a ña: Tei toon kuu kee choon na ñaa tuti no kona kee tata na.

Noo kee choo ña: Ña **tei to'on kio nda yai noo** tuti na nee dja kona ketata na ta ku'u na kua oni kuia.

to'on

Ki'io koni ka'a ña: Tuti noo ka'a to'on ka'a sa'a iin ña'a va'a.

Noo kee choo ña: Taa komani taa ni *firma* ni xii kuu ni noo tuti dja kana ka'ai ni tuti xii **to'on** ña.

**Tuti dja djaku'a ini
ka'i ni**

Ki'io koni ka'a ña: Noo tuti yoo vei
noo to'on kuu kai ni.

Noo kee choo ña: Kai ni noo **Tuti
dja djaku'a ini ka'i ni** djavi kaan ni
ñaa ni kanda ini ni.

**tuti ka'an saa in ña'an
kuyai**

Ki'io koni ka'a ña: Tuti nii taa na
dja ne'e ña iin to'on dja djikona iin
ñ'a'a oo iin ñaa kee na jda na
kuin na yuu ña.

Noo kee choo ña: Kande'e ni
tuti ka'an saa in ña'an kuyai dja
kana'a ndei djiko na.

**tuti kano noo tanda
to'on**

Ki'io koni ka'a ña: Ña'a ne'e ku'ua
tuti dja ka'ai na.

Noo kee choo ña: Naa nduku tuti
noo ni taa na xi'in ni nataona saa
in ñaa ndayai noo **tuti kano noo
tanda to'on.**

**tuti katano oni noo
kandodjo to'on xi'in
ño ni**

Ki'io koni ka'a ña: Tuti nii nata'ano
noo oni ta'ai, noo ña kuu chi yu'u
nata'ano chi me'ei.

Noo kee choo ña: Na yuu ka ni
tei oon na iin **tuti katano oni noo
kandodjo to'on xi'in ñoo ni** noo vei
djao ku'ue ndo'o na ñoo.

**Tuti mii ni dja djaku'a
ni ka'i ni xi'in taa ni**

Ki'io koni ka'a ña: Ñaa yoo kuu
ñaa kee choon na dja kee na nooni
choon, toon kio kaa Chaa ñaa
djaku'a ni xi'in In tu'u ñaa mia
kani katia ni noo kee choon ni,
dja katia ni.

Noo kee choo ña: Kuani noo **Tuti
mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in
taa ni** ta kee ni ñaa kaan.

**tuti na nee dja kona
ketata na ta ku'u na**

Ki'io koni ka'a ña: Tuti na noo ka'a
dja xi'o ñaña ndeini ñaa iin na yuu
iio *Seguro Popular* na.

Noo kee choo ña: **Tuti na nee dja
kona ketata na ta ku'u na** kaa ña
ñaa iio *Seguro Popular* ra dja ki'o na
tata noo ra.

tuti nee in to'on ni'i na yuu koo io

Ki'io koni ka'a ña: Tuti chinda'a na oo djankoo na noo inga naa yuu.

Noo kee choo ña: Too lu'u kana ii ko'o ii dja nii taa yu'u **tuti nee in to'on ni'i na yuu koo io** dja ni kana'a on ña komani ñ adja kava'a ña kasa'a dja ko'on ki'ion ña.

tuti nee yiko iin ñaa

Ki'io koni ka'a ña: Ndi kuu ña iio yiko iin tuti ndaya'ai, ki'io ka'ano ña, ña ka'a ña, *letra* xii ña ni naana noo ña.

Noo kee choo ña: Noo ka'i na ñoo nakoni na dji dji **tuti nee yiko iin ñaa**, noo kee choo na dja nde choo ñaa.

Ki'io koni ta'ani ka'a ña: Tuti noo nono djoa ta'i dja noo taa na dja tao na iin tuti oo iin ña'a.

Noo kee choo ña: Dja kuu kee nii tao ni iin ña'a, kania djakuti ni **tuti nee yiko iin ñaa** yo'o.

tuti no vei ndikea in ña'an

Ki'io koni ka'a ña: Tuti no vei ña ka'a ndikea in ña'an.

Noo kee choo ña: Ka'ai ni **tuti no vei ndikea in ña'an** kava'a noo tata na.

tuti noo chi kodjo'on ndikio kati'a ni

Ki'io koni ka'a ña: Tuti iin yiko noo taa na ña ni kati'ia noo iin In tu'u ñaa mia kani kati'a ni.

Noo kee choo ña: **Tuti noo chi kodjo'on ndikio kati'a ni naki'io ni** naa komani nasa'a *examen final*.

Tuti noo ka'an ndi kio kee na djana'an

Ki'io koni ka'a ña: Tuti kaku ñaa na djana'a kaan to'on kio kena djana'an kai na xi'in taan.

Noo kee choo ña: Io no yuu iin **Tuti noo ka'an ndi kio kee na djana'an**.

tuti noo kandodjo yiko kuu

Ki'io koni ka'a ña: Iin tuti noo taa yiko na ku'u ña, kuu tani taa yiko na kuu naa yuu.

Noo kee choo ña: Nii kava'a Luis iin **tuti noo kandodjo yiko kuu** ña kava'a ve'e.

tuti noo ndato'on na xi'in nayu naka xika

Ki'io koni ka'a ña: Iin tuti ni taa na noo iin naa yuu noo inga na yuu, xi'i naa chinda'a ña'a, dja ka'a na sa'a iin ña'a.

Noo kee choo ña: Ko'oi taai **tuti noo ndato'on na xi'in nayu naka xika** noo ñani kuachi Juan.

tuti noo ni taa na xi'in ni nataona saa in ñaa ndayai

Ki'io koni ka'a ña: Tuti ka'ano xi'i noo ni natao na, dja chinda'a na ña noo ya'ai dja noo ni taa na xi'in ni nataona saa in ñaa ndayai.

Noo kee choo ña: Ka'a noo **tuti noo ni taa na xi'in ni nataona saa in ñaa ndayai** ña naa kasa'a va'a ni dja koo va'a ni (dja koo ku'u ni).

**Tuti noo ni taan ñaa
koni ka to'on saa**

Ki'io koni ka'a ña: Tuti tani kuu
ndi ñaa ne'a noo ndututi ndi to'on
kuachi kanda ini na o koo naa na.

Noo kee choo ña: Ta koo kanda ini
iin to'on, dja nandukunia noo **Tuti
noo ni taan ñaa koni ka to'on saa.**

**tuti yo'o nani'i ni ñaa
vei noa**

Ki'io koni ka'a ña: Ta'ai tuti noo
ka'a ndekia ka'a tuti noo iin
yiko ña.

Noo kee choo ña: Nankui **tuti yo'o
nani'i ni ñaa vei noa** ndikoi kande'i
ndikia ni kati'ai noo In tu'u ñaa mia
kani katia ni 2.

V

virus

Ki'io koni ka'a ña: Kiti vichi taki kiri
lee kuri saño koku konio ri, ñoo ri ta
kayarí ini selula djao ka kiti taki, dja
no djao ña ri dja kasaa ku'u na.

Noo kee choo ña: VIH kuu iin ***virus***
ta, koò kee tata na, ndii ndee na.

X

**xikani ña'an xinñoo ni
noo na nee choon**

Ki'io koni ka'a ña: Tuti noo xikana
iin ña'a noo na ne'e choon.

Noo kee choo ña: Naa tata nii
kava'a ndu'u iin tuti noo **xikani
ña'an xinñoo ni noo na nee choon**
iin ve'e noo djaku'u na.

Y

yerro

Ki'io koni ka'a ña: Ñaa toon oo
ya'aa dja kuu ña ta'i ku'a ñaa kava
nduta ña'a taki ki'o nii yoo.

Noo kee choo ña: Tiiyaka kuu iin ña
sei na dja ne'e ña **yerro**, sa'a ñoo
dja va'a kee xi'i mia na sei yoo ña.

yito toon taa

Ki'io koni ka'a ña: Yito naka iin toon ini dja kuu taan.

Noo kee choo ña: Yito toon taa
kuu iin ñaa vei dja ku taan noo
dja xii ra ka taa no Tuti mii
ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in
taa ni.

Djao ka to'on djaan

Tuti noo ni taan ña koni ka to'on saa

gonorrea

Ki'io koni ka'a ña: Kue xiko tiña ta kidji ni xi'in ika na yuu ndoo kue; kasaa ndusa na, djaa na taa nei xi'in u'un noo tata djadja na ña'a xi'in ta taa.

Noo kee choo ña: Ndoo na too ka **gonorrea**.

folio

Ki'io koni ka'a ña: Numero kaa no nduyiko tuti iin na yuu.

Noo kee choo ña: **Folio** tuti ni kuu B22486.

32

Noo tuti yo'o nani'i ni kua'ani to'on, chindeña kanda va'a ka ini ni to'on ka'an Tuti mii ni dja djaku'a ni ka'i ni xi'in taa ni xi'in Tuti dja djaku'a ini ka'i ni.

Ka'an tani ndu'u xi'in ni kande'e ni noo Tuti noo ni taan ñaa koni ka to'on saa tani nani'i ni in to'on koo kanda ini ni. Ka'an ni xi'in na djana'an noo ni o ika na dja kua'a xi'in ni, ndi kia koni kaa to'on ñoo; ñee yo'o chinde ta'nia mii ni kati'a chaka ni to'on mii ni.

En este material encontrará una lista de palabras o frases, que le ayudarán a comprender de mejor manera los textos que se encuentran en el Libro del adulto y en el Libro de lecturas.

Le recomendamos que haga uso del Vocabulario cuando encuentre una palabra en su lengua que no entienda o no conozca. Busque, con el apoyo de quien lo asesora o de un compañero o compañera, el significado de la palabra y consulte el ejemplo de uso que se le da; esto le ayudará también a enriquecer el conocimiento de su lengua.

GOBIERNO DE
MÉXICO

EDUCACIÓN
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN PÚBLICA

DISTRIBUCIÓN GRATUITA
ÑAA NA DJASA OONA